

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
SIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Din. 1·50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 38.

Sibenik, 29. listopada 1924.

God. IV.

Od Mussolinija svi bježe!

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

Prošli izbori, koji su donijeli veliku većinu fašističkoj stranci, nijesu ipak potpuno osigurali položaj Mussolinija. Makar da su dvije trećine zastupnika bile izabrane na fašističkoj listi, nije vlada osigurana samim članovima fašističke stranke. Na izbornoj listi fašista uz imena *Giunte, Farinaccija i Mussolinija* i brojnih *medaglia d'oro* — sve pristaša fašista — nimala su se i imena velikog broja bivših liberala i disidenata pučke stranke sa *Mattei-Gentilijem i Salandrom*. Pa i među samim fašistima bilo je ljudi, koji nijesu bili slijepi sluga fašističkog direktorija. A čim tih na fašističkoj listi izabrani su i predstavnici dvaju jakih udruženja bivših ratnika (*combatenti*) i invalida, kojima je na čelu slijepac *Deroix*. Svi ti ljudi, koji su *fascisti non tesserafi* (fašisti bez iskaznice), stali su od početka fašističkog političkog kursa na stranu Mussolinija, koji je došao na vladu sa programom, da podigne gospodarski i moralno klonulu Italiju.

Danas međutim, i to baš kada se ima da slavi dvogodišnjica marša crnih košulja na Rim, u fašističkom vladinom bloku puca. Prvi udarac tomu dalo je umorstvo Matteottija. Proti nasilničkoj politici fašističkog režima ustale su ogorčeno najprije strogo opozicionalne stranke, i to popolari, socijaliste obaju frakcija (unitarci i maksimaliste), komunisti, republikanci i sardinska stranka. Opozicionalne stranke su koncem juna odlučile, da izadu iz parlamenta, u kojemu opozicionalnim zastupnicima nije siguran život. Opozicija se povukla na Aventin te započela oštru kampanju protiv fašizma i fašističke stranke.

No ni neke skupine u fašističkoj vladinoj većini nijesu ostale indiferentne prema zločinima fašističkog režima, te su se, i ako vezane uz fašizam, počele polako emancipovati. Prva je bila skupina disidenata pučke stranke, koja je pokazala, da ju se ne smije istovjetovati sa fašističkom strankom. Popolarski disidenti ustanovili su *Centro cattolico nazionale* kao svoju stranku. Mussolini je ocu-
tlo, da mu tlo lagano izmiče ispod nogu te je proveo rekonstrukciju vlade tim, što je dao tri ministarska mjesta liberalima, a jedno popolarskim disidentima. No ni to sve nije pomoglo Mussolinijevoj stranci. Njegova politika je počela ozlovoljavati pojedine skupine vladine većine, te su ove na svojim kongresima počele da traže od vlade, neka upravlja zakonito i pravedno, žigosajući sve nevolje prouzrokovane od fašističkog režima. Popolarski glavni organ *Popolo* piše: *Invalidi na svom kongresu na Rijeci, combatenti u Asti, pravnici u To-*

RIM, 24. listopada.
rinu, novinari u Palermu i liberali u Livornu su uz možebitne rezerve, da istaknu različiti značaj svojih udruženja, ponovili istinu, utvrđenu od opozicije. Invalidi i combatenti su odlučili ovih dana, da ne učestvuju 28. o. mj. u slavlju druge obljetnice Marce u Roma. Liberali su odlučili da osnuju svoj vlastiti klub. Na svojem livornskom kongresu ogromna većina liberala izjavila se protiv slijepog podpiranja fašističke vlade. Tako su počeli da od Mussolinija bježe i nje-

govi najvjerniji. Organizacija invalida, *combattenti* i liberala su složne na tomu, da vlada preudesi način svoga rada te da prestane sa divljim terorom, koji je fašizmu silno škodio. I zadnji slučaj u Molinelli, gdje je fašistički tajnik *Regazzi* sa četom obožanih fašista, koji su navlastito došli tamo, da napadaju opozicionalce, navalo na socijaliste, silno je uzbunio talijansku javnost. Ali fašisti su nepomirljivi. Zastupnik *Farinacci* više u *Cremoni Nuovi: O distruggere le opposizioni — o il fascismo! — Illi unishite opoziciju ili fašizam!* Sjednice parlamenta, koje počinju 12. studenoga pokazat će jasnu sliku političkog položaja u Italiji.

svih parlamentarnih stranaka uz isključenje optuženih radikalskih ministara i njihove okoline, koja je s tom optužbom u očitoj svezi, te kluba samostalnih demokrata, koji krvno nasilije drži najuspješnijim sredstvom za riješenje hrvatskoga pitanja — smatramo jednim ustavnim i parlamentarnim izlazom iz krize samo onda, ako se toj vladi odmah povjeri provedba slobodnih izbora, te se tim pred narodom i pred svijetom prizna i u praksi načelo narodnoga suvereniteta, na kojem jedino može da se temelji čitavo naše državno uređenje.“

Izjave dra Korošca. Dr Korošec je dopisniku „Obzora“ dao ove izjave o položaju: „Istina je, da nismo bili zadovoljni s nekim riječima u Radićevu govoru i mi smo mu zato odgovorili javno i otvoreno, kao što je i on javno i otvoreno nama govorio. Radićev govor otežao je situaciju, koja je na putu poboljšanja, ali svaka riječ ima svoje vrijedne, u kojem treba ili ne treba da bude izrečena. Usprkos toga javnog razgovora između nas i Radića, širi blok nije se razbio, i ako se jučer i danas od naših parlamentarnih protivnika sve uradilo, kako bi se blok razbio, da se time kompromitira akcija za sporazum. Mi hoćemo sporazum i taj sporazum hoćemo ostvariti parlamentarnim putem. Uslijed toga mi ne smijemo i ne možemo prekinuti veze sa parlamentarnom delegacijom hrvatskog naroda. Širi blok postoji, jer je on za sporazum potreban, a uži se blok u posljednjim danima samo još više učvrstio. Čitava situacija okrenula se na izbore. Tko će voditi izbore, još se ne zna. Jedino ako se hoće zatvaranje, progon, nasilje i krv, jedino u tome slučaju izbore mogu da vode Pašić i Pribičević. Situacija je vrlo komplicirana i teška.“

Sjedinjenje Hrv. Polit. Organizacije za Daimaciju sa Hrv. Zajednicom u Zagrebu. Prošle nedjelje održana je u Splitu skupština Hrvatske političke organizacije, na kojoj je dr Trumbić izvjestio o političkom položaju. Na skupštini se proglasilo sjedinjenje Hrvatske političke organizacije sa Hrvatskom Zajednicom u Zagrebu. S tim se i dr. Trumbić

Iz domaće i vanjske politike.

Još u znaku očekivanja. Prošlih dana prebrođena je jedna kritična faza u radu oko konačnog sporazuma između Srba, Hrvata i Slovenaca. Kao naručene došle su izjave Radićeva na izvan. sjednici Hrv. Nar. Zastupstva 23. ov. mj. i zaključci na njoj poprimljeni. Izgledalo je, da će doći do rascjepa širega bloka. Pašićevci i Pribičevići su već bili digli glave. Starac Pašić je čak bio potpuno ozdravio. Intrige i napor svih korupcionista i hegemonista su išli za tim, da iskoriste ovaj momenat i opet se dočepaju vlasti. I zbilja situacija je ovim novim nepromišljenim korakom Radića bila jako pogoršana, a izgledi za kombinaciju vlade s blokom minimalni. Međutim Radić se brzo predomislio i novim izjavama silno ublažio i gotovo povukao svoje ranije izjave i zaključke poslanika HRSS. Tako na veliku žalost svih korupcionista i hegemonista nije došlo do kidanja u parlamentarnoj većini ni do Pašić-Pribičevićeve skrajno reakcionarne izborne vlade. Prema zadnjim vijestima radi se na vladi širega bloka, jer je Radić pristao, da sa užim blokom učini pismeni sporazum. Spominje se još i mogućnost koncentracije vlade bez šefova grupa. Ovih bi dana svakako imala pasti odluka, jer u zemlji, osobito kod privrednih krugova, vlada veliko nezadovoljstvo zbog ovolikog zavlavljenja krize.

Hrvatsko Narodno Zastupstvo 23. ov. mj. održalo je u Zagrebu izvanrednu sjednicu. Poslije govora Radića, u kojem je govorio o uzrocima vladine krize, žestoko napao beogradsku kamarilu, a i svoje dosadašnje saveznike: uži blok, naglasio potrebu izbora i prorokao propast monarhije, ako ne dode do koncentracije, pročitan su i primljeni ovi zaključci: „1. Hrvatsko Narodno Zastupstvo najoštrije osuđuje svaki pokušaj, da drugi ustavni faktor posredno ili neposredno utiče na odluke parlamenta uopće, a na izbor predsjedništva napose, i da kojim god načinom nastoji težište javnoga života prevesti izvan parlamenta, dočično izvan parlamentarne većine, jer se tim ruši sva ustavnost i uvodi lični apsolutistički režim. - 2. Aktivno sudjelovanje drugoga ustavnoga faktora u riješavanju vladine i parlamentarne krize razumije i shvaća ovo narodno zastupstvo toliko, koliko taj ustavni faktor misli, da se samo tim njegovim zahvatom u javne poslove dade otkloniti od naroda najveća opasnost. Ali nikako ne razumije, da se to čini, kada su tri po parlamentarnoj vladi i po parlamentarnoj većini optužena ministra imala biti predana sudu radi korupcije te bi potom sav narod mogao dobiti odjam, da je korupcija čak i pod najvišom zaštitom. - 3. Koncentracionu vladu



Svilenkastu i bujnu kosu

postizavate

samo redovitim pranjem glave sa

„Elida“ Shampooom

konačno opredijelio i stupa u Hrv. Zajednicu, a potom i u Federaciju HRSS.

Francuska priznala sovjetsku Rusiju. Francuska je vlada otposlala u Moskvu telegram, kojim priznaje sovjetsku vladu de jure bez ikakvih pridržaja. Izražava samo želju, da bi se sva sporna pitanja između Francuske i Rusije kasnije riješila s posebnim ugovorom. Od tih spornih pitanja najvažnije je pitanje ruskih predratnih dugova Francuskoj.

Izborna borba u Engleskoj je vrlo žučljiva. U više mjesta došlo je do teških ispada. Incidenti i tučnjave su na dnevnom redu. Zemlja klasičnog parlamentarizma i gentlemanstva ne pamti ovako žučljive i nasilne izborne borbe. Još se ne može predvidjeti, koja će biti jakost pojedinih stranaka u novom parlamentu. MacDonald je optimističan i nada se pobjedi i priznanju svog rada za evropski mir i socijalni napredak zemlje.

Pokusni izbori u Americi. Pri pokusnom glasovanju za izbor američkog predsjednika republike, koje se obavilo zadnjih dana, pobjedio je dosadašnji predsjednik Coolidge sa znatnom većinom. Od 2,300,484 glasa Coolidge je dobio 1,293,988, Lafolette 496,006, Dawis 487,782 glasa.

Francuska i Vatikan. Javljaju iz Pariza, da je parl. finacijski odbor sa 20 prema 12 glasova ukinuo kredit za francusko poslanništvo pri Vatikanu. Vatikan stoga misli imenovati posebne nuncije za Palestinu i Kinu i tim Francuskoj oduzeti protektorat nad katolicima u spomenutim državama.

Nemirna Albanija. U Albaniji je pokret protiv sadašnje vlade Fan Nolinjeve sve jači. To nezadovoljstvo ne može da ukloni ni zajam albanske vlade sa Italijom od 25 milijuna zlatnih lira. Danas već svi Albanci uviđaju, da su im interesi na Balkanu, a ne u Italiji, koja pomoću novca hoće preko Albanije da sije razdor među balkanskim državama.

Državni udar u Kini izveo je zadnjih dana general Feng-Juh-Sjang, koji se sa svojim četama odvojio od zapovjednika vladinih četa maršala Vu-Pei-Fua i osvojio Peking. Zaposjeo je sve javne zgrade, opkolio palaču predsjednika republike i prisilio ga, da izdade proglas, kojim se navješta pučanstvu, da su sve borbe vladinih četa obustavljene i da će se pristupiti obrazovanju nove vlade, koja će donijeti toliko željeni mir zemlji. Tako je general Feng-Juh-Sjang svojom intervencijom dokrajčio građanski rat u zemlji. Već je obrazovana provizorna vlada. Po zadnjim vijestima predsjednik republike Tsaokun pobjegao je iz Pekinga.

Orlovski vijesnik.

Nova Orlovska Okružja. Osnovana su nova orlovska okružja: „Krešimirovo“ orlovska okružje u Šibeniku, koje obuhvaća područje šibenske i zadarske biskupije i Zagrebačko orlovska okružje, koje obuhvaća teritoriju županije zagrebačke i varaždinske (bez Međimurja) te od bjelovarske županije kotareve: Cazma, Koprivnica, Križevci i Kutina.

Dan katoličke akcije. Na dan Svih svetih 1. studenoga slavi se Dan kat. akcije. Taj će se dan u svim krajevima sabirati za Hrvatski Katolički Narodni Savez. Naša omladinska i orlovska društva treba da na taj dan pomognu ovu akciju i u sporazumu sa svojim župnim uredima proslave ovaj dan.

Cijenik glazbala za orlovske fanfare dobiva se kod Hrvatskog Orlovskog Saveza. Cijene su vrlo povoljne i zato treba glazbala naručivati samo kod tvrtke, s kojom je Savez stupio u vezu, da se lakše nabave fanfare.

Domaće vijesti.

Otvorenje srednjih škola u Splitu. Srednje škole u Splitu otvaraju se koncem ovoga mjeseca. Ispit svih vrsta i upisivanje obavljat će se 29., 30. i 31. listopada. 2. studenoga bit će služba Božja, a 4. počinje redovito poučavanje.

† **Božo pl. Felicinović.** Našeg prijatelja don Josu zadesila je žalost gubitkom ljubljenog oca, koji je 21. t. mj. umro u Zadru. Pokojniku želimo vječni pokoj, a don Josi naše saučešće!

Gradske vijesti.

Iz uredništva. Danas izlazimo na dvije stranice, da u subotu uzmognemo izaći na četiri i tako opet počnemo redovito izlaziti svake subote, što nam dosad nije bilo moguće radi tehničkih zapreka u tiskari. Molimo naše čitatelje, da to uvažavaju.

Škrlat. Zadnjih dana pojavila su se još dva nova slučaja škrlata.

Prijave za umirovljenike. Delegacija Min. Financija u Splitu upozoruje pensionere, da treba da svaki podnese prijavu radi odmjerenja novih dodataka na skupoću. Prijave se nabavljaju kod poreskih ureda, kojima treba i predavati popunjene prijave, a ovima treba priložiti u prijepisu ili u originalnu odluku, kojom je bila odmjerenjena pensija, a iz koje se razabiru godine službe. Oni pensioneri, koji traže kakvo osobito pravo, za koje ne postoji upit u formularu, neka navedu sve potrebite podatke, da bi im se to pravo moglo uzeti u obzir. Kako Delegacija ima u evidenciji oko 3500 pensionera, tehnički je nemoguće doznačiti i likvidovati pensije kroz rok u zakonu određen, te će oni moći primiti nove dodatke tek 2. decembra o. g. Radi toga se preporučuje, da izostane svaka lična intervencija prije toga roka, jer bi ove mogle samo da koče rad.

Knjižnica „Pavlinović“ prošlih dana nanovo je preuredena. Nabavila je više novih izdanja. Ukinula je kacuciju i uvela novi način plaćanja: za daštvo i siromašnije slojeve vrlo povoljan. Otvorena je srijedom, subotom i nedjeljom od 5—6 sati.

Nazovi-ispravak opć. komesara g. Blaževića na našu noticu „Škandalozan postupak ili osveta“ u br. 35. od 5. t. mj., datiran 12. t. mj., mi smo primili poštom preporučeno istom 16. t. mj., nakon što je izašao naš 36. broj, a g. Blažević požurio se, da ga u br. 248. od 23. ov. mj. „Novog Doba“ objavi kao priopćeno, prije nego je uopće mogao izaći u našem br. 37. Po tome se najbolje vidi, da je i sam dobro znao, da njegov ispravak, i ako je pravnik, ne odgovara propisima zakona, pa da badava — njemu za ljubav — to priopćeno nijesmo dužni donijeti. Baš zato ga nijesmo ni donijeli. Pri tome se pak nijesmo ni najmanje uzbojali, da naši čitatelji ne uvide, koliko malo istine ima u našim napadajima na današnju općinsku upravu, kad vrlo dobro znamo, da se naši čitatelji dapače bune, što ne iznesemo toliko druge mnogo teže neurednosti nametnutog opć. komesara g. Blaževića, o kojima oni vrlo dobro znaju. No i to će brzo doći na red. Uostalom g. Blažević svojim ispravkom neka nas ne uvjerava o onom, o čemu sam nije uvjeren.

Pa da se ne nasmije! Herr Vukić, šibenski dopisnik „Novog Doba“

u nedjeljom broju pod zvučnim imenom „Novinska afera“ rastapajući se od veselja urbi et orbi javlja vrlo važnu i interesantnu vijest, da je urednik našeg lista bio osuđen na 100 dinara globe i na otplatu svih parbenih troškova, koji razmjerno baš nijesu indiferentni, zato, što se usudio, da u jednoj notici ustvrdi, kritizirajući njegovo pisanje, da Herr Vukić svom listu zna javljati i najmanje sitnice i blezgarije, kao na pr. koliko je tko djece rodio. U tom svom zanosu i veselom raspoloženju zaboravio je napomenuti, da je s naše strane proli toj čudnoj osudi uložen priziv, kao i da se svatko u gradu zbog nje čudom čudi. Od pustog veselja Herr Vukić toliko se zanio, te je neistinito naveo, da smo mu tobože prigovorili, što nije registrirao vebelne manifestacije šibenskih Orlova u Sinju, koje on nije vidio ni za njih čuo (!). Herr Vukiću, mi smo Vam prigovorili, što nijeste ni jednom riječi spomenuli impozantni doček

šibenskih Orlova u Šibeniku, koji ste mogli vidjeti i za koji ste morali čuti! — Ovakva se nešto događa, kad čovjek ima posla s umišljenim ljudima. Kao što je naime naš opć. komesar g. Blažević umišljen, da je najposposniji da upravlja šibenskom općinom, tako je i naš Herr Vukić umišljen, da je najposposniji i vrlo uvaženi novinar! Zato treba zaboraviti na njegovu prošlost, svatko mu se mora klanjati, ne smije se kritikovati njegovo pisanje! Herr Vukić ovim postupkom je najbolje dokazao, da mu nije mjesta među novinarima. Za ovakve trice novinar novinara ne tužaka. Tada bi naime bila onemogućena svaka novinska kritika. Herr Vukiću, nemojte se samo radi ovoga ljutiti!

Okružju HKNSaveza za Katolički Dom don Ante Radić darovao je din. 10, da počasti uspomenu pk. Boža pl. Felicinović. — Odbor harno zahvaljuje.

Iz Šibenika za Australiju

cijela opskrba i put za Lira Šterlinga 27.— (oko Dinara 8.600.—) Putovanje početkom decembra. — Obavijesti daje
JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospodarska
Telefon br. 16 - Noćni 07

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,
Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.